

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรม ธรรมะคือสัจจะ คือความจริง ความจริงที่มันเกิดขึ้น แต่เรานี้เราไปฟังความจริง
กันไม่ได้ เราเกิดมาโดยสมมุตินะ นี่มันจริงโดยสมมุติไง เวลาการเกิดและการตายนี้จริงไหม?
จริง จริงตามสมมุติเพราะอะไร? เพราะมันไม่เป็นความจริงตามที่ว่าคงที่ไง มันเปลี่ยนแปลง
เวลาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความเกิด แก่ เจ็บ ตายนี้เป็นสังขาร ถ้าเป็นสังขารนี้เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงเราวางไม่ได้ เราวางความจริงไม่ได้ แต่เราต้องเข้าใจกับความจริงนั้น
ถ้าเราทำความเข้าใจกับความจริงนั้น เห็นไหม จิตนี้ไม่เคยเกิดและไม่เคยตาย แต่เวลาคนเกิด คน
แก่ คนเจ็บ คนตาย ทำไมมันแปรสภาพล่ะ? นี่จริงโดยสมมุติ จริงโดยการเปลี่ยนแปลง จริงโดย
อยู่ในใต้กฎของอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

อนัตตา คำว่า “อนัตตา” เราก็ออนัตตากับอนิจจังมันแตกต่างกันอย่างไร? อนิจจัง เห็น
ไหม อนิจจังคือการเปลี่ยนแปลง แล้วอนัตตาล่ะ? อนัตตาก็คือการเปลี่ยนแปลงเหมือนกันหรือ?
นี่สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

แล้วอนัตตาเป็นอย่างไร? อนัตตาเป็นอย่างไร? อนัตตามันเห็นสัจจะความจริง พออนัตตา
เห็นไหม อนัตตามันเป็นความรู้ นี่ถ้าอนิจจังเราเห็นนะ แปรสภาพเราเห็น นี่แต่ถ้าเป็นอนัตตา
อนัตตาแล้วเราให้มันเป็นอนิจจังอีกใช่ไหม? คือเราสร้างภาพขึ้นมาให้มันแปรสภาพไป แล้วเห็น
อย่างนั้น แล้วเป็นอนัตตาหรือ?

ถ้ามันเป็นอนัตตา มันเป็นความจริงเป็นอนัตตา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้ธรรมด้วยไตรลักษณ์ ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามความเป็นจริงอันนั้น แล้วมันไม่มี
ความเป็นจริงอยู่กับเรา แล้วเราเอาความจริงมาอย่างไร? เราก็เอาความจริงหยาบๆ มาว่ากัน เห็น
ไหม

คูสัตอนนี่เกิดภัยพิบัติ เกิดภัยพิบัติทุกคนตื่นตื่น ทุกคนตกใจ ทุกคนกลัวมาก ความ เป็นไปนี่ภัยพิบัตินะ ภัยพิบัติมันใกล้ตัวเราเข้ามา ใกล้ตัวเราเข้ามาเพราะอะไร? นี่มันมีมาแต่ ดั้งเดิม โลกนี่ก็เกิดจากภัยพิบัตินั้นแหละ บิกแบงทำให้เกิดการสะสมขึ้นมาเป็นโลก ฉะนั้น สะสมขึ้นมา สสารมันรวมตัวกันขึ้นมามันเป็นโลก แล้วโลกมันเป็นอย่างไรล่ะ?

เราอาศัยบนโลก เห็นไหม โลกนี่เป็นอินไทย โลกนี่จะเป็นของมันอย่างนี้ เพราะ ธรรมชาติมันเป็นแบบนี้ ถ้าธรรมชาติเป็นแบบนี้ ถ้าเราไม่มีสติปัญญาเราก็ตื่นตื่นไปกับเขา สิ่ง ใดมันจะเกิด มันเกิดตามความเป็นจริงของมัน นี่มันมีเหตุมีผล ตามความเป็นไปของมันต้องเป็น แบบนั้น ถ้ามันเป็นแบบนี้ ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม ถ้าเรามีสติปัญญาเราจะไม่ตื่นตื่นไปกับ เขา นี่ชีวิตต้องเป็นแบบนี้จะหนีไปไหน? จะหนีไปไหน? หนีตัวเองพ้นไหม? หนีตัวเองไม่พ้น หรือ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาสู้กับมันล่ะ? ถ้าเรามีสติปัญญาสู้กับมัน มีสติปัญญาแก้ไข เรามีสติมี ปัญญาของเรา เรามีสติปัญญาแก้ไข

นี่เวลาภัยพิบัติโลกมันเปลี่ยนแปลงไปๆ เห็นไหม เดียวนี้ระโรคภัยไข้เจ็บมันพัฒนา ของมันไปมาก ยาไปไม่ทันหรือ เราจะเห็นไปหมดว่าภัยที่จะมาใกล้ตัวเรามีมหาศาลเลย นี่ภัย ทางโลกนะ แต่ถ้าใครตื่น ใครเป็นกระต่ายตื่นตูม ในสงครามมันก็มีผู้ได้ผลประโยชน์จาก สงครามนั้น ในสงครามมันทำลายทั้งนั้นเลยนะ แต่พวกเศรษฐีสงครามเขาค้าขายเกิดจาก สงครามนั้นขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน เหตุการณ์ที่มันเกิดภัยพิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่เราไปตื่นตื่นกับมัน ผู้ที่ แสวงหาผลประโยชน์ก็มีนะ ผู้ที่เขาจิตใจเป็นธรรมเขาก็เห็น มีความเมตตา เขาสงสารเขาก็ อยากรช่วยเหลือเจือจานนะ ผู้ที่เขาประโยชน์กับสิ่งนั้นเขาก็มาแสวงหาผลประโยชน์กับสิ่งนั้น ถ้า เรามีสติปัญญาของเรา เรามีสติ เรามีปัญญา เรามีสติของเรา อย่าไปตื่นตื่นกับสิ่งนั้น

มันเป็นแบบนี้เพราะอะไร? มันเป็นแบบนี้ คูสิประชากรของโลกมันเพิ่มขึ้นขนาดไหน? นี่สภาวะแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงไปขนาดไหน? เห็นไหม มันมีเหตุมีผลของมัน มันมาเพราะ มันมีข้อเท็จจริงของมัน แล้วข้อเท็จจริงเราเกิดมาในสภาวะแบบนี้ เราจะทำอย่างไรต่อไป? เรามี สติปัญญา เราป้องกันตัวเราเอง

นี่พูดถึงทางโลกนะ เวลาถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม ถ้าเราไม่มีสติไม่มีปัญญา เราตื่นตูม ไปกับข่าวสารของเขา ตื่นตูมไปกับความเห็นของเขา มันเป็นเรื่องหรือยัง? ไม่มีใครพยากรณ์ได้

หรรษา แม้แต่นักวิทยาศาสตร์ที่เขาเรียนมาอย่างนั้น เขายังบอกว่า “มันเป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้พอๆ กัน”

มันเป็นไปได้และเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปได้เพราะอะไร? เพราะมันถึงเวลามันเป็น มันเป็นไปได้ แล้วทำไมมันยังไม่เป็นไปได้ล่ะ? ขนาดนักวิทยาศาสตร์เขายังพิสูจน์ไม่ได้ว่ามันจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ แต่รู้ว่ามันเกิดขึ้นแน่นอน มันเกิดขึ้น มันแปรสภาพแน่นอน มันเปลี่ยนแปลงแน่นอนไม่มีอะไรคงที่ มันเปลี่ยนแปลงแน่นอน แต่แน่นอนแล้วฟังงว่าเมื่อไหร่ล่ะ? ทีนี้ถ้าเมื่อไหร่แล้วเรามีสติปัญญาป้องกัน ถ้าเรามีสติปัญญา นี้อวิชา เรารู้เท่ารู้ทัน เราป้องกันตัวเรา เราอยู่ในสภาวะโลกอย่างนี้ นี่พูดถึงทางโลก

แล้วพูดถึงทางหัวใจล่ะ? ถ้าทางหัวใจ เห็นไหม เรายังไม่รู้สิ่งใดเลย ตื่นจากข้างนอกแล้วก็ไปตื่นจากข้างใน ถ้าข้างในมันไม่ตื่นก่อนนะ ข้างนอกมันตื่นไม่ได้หรอก นี่ข้างในมันก็ตื่น เห็นไหม มันตื่นเพราะอะไร? มันตื่นเพราะมันกลัวใจ มันกลัวเป็นกลัวตายไปหมดเลย แล้วก็บอกว่าเราเป็นชาวพุทธๆ แล้วชาวพุทธสอนว่าอย่างไรล่ะ? สอนว่าอริยสัจมันเป็นความจริง สัจจะมันเป็นความจริง

สัจจะ อริยสัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่โลกนี้มีทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป แล้วเราบริหารจัดการของมัน เห็นไหม ทุกข์มันก็เบาบางลง เบาบางลง ถ้าเบาบางลงแล้วจะแก้ไขมันอย่างไร? นี่ถ้ามันแก้ไขมันได้นะ ถ้าแก้ไขได้ เราจะเสียทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงไว้ในธรรมนะ “เราจะเสียทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ” เห็นไหม เจ็บไข้ได้ป่วยเราเสียทรัพย์เพื่อรักษาตัวเราเอง

“เราจะเสียอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต เราจะสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม”

แม้แต่ชีวิตนี้มันสละได้นะ แต่ถ้าทุกคนมันหวงแหน พอหวงแหนเพราะความไม่รู้จริงใจ ความไม่รู้จริงว่าสิ่งนี้เป็นของเรา สิ่งนี้เป็นของเรา มันไม่มีสิ่งใดเป็นของเราเลย แต่ถ้าเราสละชีวิต สละชีวิตคืออะไร? สละชีวิตคือเวลาเราเข้าไปเผชิญกับความจริงในหัวใจ นี่กิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจเราเข้าไปเผชิญกับมัน ถ้าเผชิญกับมันมันเอาตายเข้าอ้าว เอาตายเข้าอ้าว นี่พาทายๆ สละเลย นี่คนกลัวตาย มันจะตายแล้วตายเล่า ตายซ้ำตายซาก ตายจนไม่มีวันจะแก้ไข คนที่ไม่กลัวตายเลยนะมันจะไม่ตายไป

ถ้าเราสละมัน เห็นไหม คุณมันมีสิ่งใด มันมีอะไรมาหลอกลวง มันจะมีอะไรมากไปกว่านี้ มันจะมีอะไรมากไปกว่านี้ ถ้าสละชีวิตรักษาศรัทธา สละชีวิต ชีวิตมันมีอะไรตาย มันไม่มีอะไรตาย

นี่เวลาเรามีกิเลสนะ เราตายไป ถ้ามันตายแล้วสูญนะ เราทำคุณงามความดี เราทำบาป อกุศลกันมันจะไม่ตอบสนองเรา ที่มันไม่สูญเพราะอะไร? กรรมดีกรรมชั่วมันไปกับเราไป กรรมดีกรรมชั่วมันจะไปกับจิตดวงนี้ ถ้าจิตดวงนี้มันทำอะไร นี่มันไปมันถึงไม่สูญ มันสูญไปไหน? ถ้าสูญทำแล้วก็แล้วกันสิ มันทำแล้วไม่แล้วกัน

เขาบอกว่า “ศาสนาพุทธเขียนเสียให้ว้ากแล้ว”

ใช่ เขาบอกเขียนเสียให้ว้ากแล้วเพราะเอ็งไม่เห็นใจ เราจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็แล้วแต่ เราจะรับได้หรือรับไม่ได้ก็แล้วแต่ ความจริงมันเป็นแบบนี้ ความจริงมันเป็นแบบนี้ เพราะเวลา ปฏิสนธิจิตมันเกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดใน โอปปาดิกะ กำเนิด ๔ เกิดมาแล้วจรตนิสัยของเขา เวนกรรมของเขา เขาสร้างของเขามา จะทำให้เขามีนิสัย มีมุมมอง มีความรู้สึกนึกคิดแบบนั้น แล้วเราเกิดมาเป็นพ่อเป็นแม่ เราเกิดมาชาติตระกูลเดียวกัน เราก็ปรารถนาจะให้ตระกูลของเราเป็นคนดีทั้งนั้นแหละ แล้วถ้าตระกูลเป็นคนดี เราก็สั่งสอน เราก็อบรมของเรา ถ้าเขามีเมตตาในของเขา คือถ้าเขาสร้างของเขามา เป็นคุณงามความดีของเขาที่เขาจะเชื่อฟัง หรือเขาจะเป็นคนดีขึ้นมาได้ เขาเป็นคนดีมาโดยพื้นฐานเลย

แต่ถ้าเขามีความรู้สึก เห็นไหม มีความรู้สึกต่อต้านกัน มีต่างๆ นั้นแหละมันเป็นเวรเป็นกรรมนะ นี่มันชดใช้กัน คำว่าชดใช้กันนะ ชดใช้แต่เรื่องที่ไม่ดีใช่ไหม? บอกว่าชดใช้ก็บอกกรรมชั่วทั้งนั้นเลย บอกว่าชดใช้กรรมคือกรรมไม่ดีทั้งนั้น คือการทำให้เราทุกข์ยากทั้งนั้น

แล้วกรรมดีล่ะ? กรรมดีล่ะ? สิ่งที่ยังชดใช้ที่เป็นคุณงามความดีที่มันส่งเสริมกันล่ะ? กรรมดีมันก็มีของมัน ถ้ามีคุณงามความดีของมัน มันจะส่งเสริมกัน ถ้ามันส่งเสริม เห็นไหม คุณติพ่อแม่ไม่ต้องทำอะไรนะ ลูกจะทำเอง ลูกจะหาเอง พ่อแม่ไม่ต้องทำอะไรนะ นี่ไง นี่มันส่งเสริมกันไง เขาดูเขาแล กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี ถ้าคนดียังไม่มีความกตัญญูกตเวทีนี้ เอาความดีมาจากไหน? ความดีมันต้องมีความกตัญญูกตเวที มันมีของมัน เห็นไหม ถ้ามันมีของมัน นี่มันรักษาดูแลของมัน

สิ่งที่บอกว่าถ้ากรรมดีกรรมชั่ว ผู้ที่รับคืออะไร? เวลาเราทำนี่นะ ถ้าใครไม่มีความคิดวางแผนแล้วจัดการ นี่ความคิดมันเกิดจากมโนกรรม การกระทำ วจีกรรม กายกรรมต่างๆ มันเกิดมาจากภพ เกิดมาจากจิต เกิดมาจากใจ ฉะนั้น การสร้างสิ่งใดแล้วผลตอบสนองมันถึงจะตกผลึกลงที่ใจ ตกผลึกลงที่ใจ นี่สัญญาคือความจำได้หมายรู้เป็นขั้น ๕ แต่อวิชาปัจฉยา สังขารา สังขาราปัจฉยา วิญญาณัง วิญญาณอนันัน วิญญาณปฏิสนธิ เห็นไหม

นี่ดูพระโพธิสัตว์ลี ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ความดีที่ต่อเนื่องมา ความดีที่ต่อเนื่องซับซ้อนมาๆ จนบารมีเต็ม จนมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันตายตัวเด็ดขาด เพราะมันได้สร้างสมมาอย่างนั้น ถึงมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็สร้างของเรามาครั้งๆ กลางๆ มันถึงเกิดมาคิบๆ สุกๆ อย่างนี้ ครั้งๆ กลางๆ เราเกิดเป็นมนุษย์เป็นอย่างนี้ เกิดเป็นมนุษย์คิบๆ สุกๆ แต่ถ้ามันเอาฝ่ายสุกที่มันดีกว่าล่ะ? ฝ่ายสุกที่มันมากกว่า ฝ่ายสุกที่มันมีสติปัญญามากกว่า เราใช้ปัญญาของเราแก้ไขของเรา

นี่ภัยพิบัติทางโลก เวลาเราพิจารณาของเราเนะ ครูบาอาจารย์ท่านบอกโลกธาตุห้วนไหว เวลาหลวงตาท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโลกธาตุห้วนไหว นี่มันทำลายภพ ทำลายทั้งหลาย ทำลายโลกธาตุทั้งหมดเลย มันทำลายแล้วมันเหลืออะไรล่ะ? มันยังทำลายมันยังสะอาด เห็นไหม จิตนี้ได้ชักได้ฟอกแล้วมันจะสะอาดขึ้น แต่พวกเราไม่กล้าแตะใจ นี่เราไม่กล้าแตะ ไม่กล้าทำอะไรเลย ไม่กล้าชักฟอกสิ่งใดเลย ฟอกสิ่งนี้ก็ทะนุถนอมรักษาไว้ ทะนุถนอมรักษาไว้ก็ทะนุถนอมรักษากิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ เรายังรักษาใจรักษาความรู้สึกรักของเรา มันก็เท่ากับรักษากิเลส

แต่ถ้าเราทำลายมัน ทำลายมันแล้วมันจะมีแต่ความเสียหาย ทำลายด้วยอะไร? ทำลายด้วยมรรคญาณ ทำลายด้วยสติปัญญา การทำลายคือการรื้อค้น การทำลายคือการแยกแยะ การทำลายคือการหาเหตุผล การทำลายคือการหาความเป็นจริง ถ้ามันรู้จริงขึ้นมา เห็นไหม ภัยพิบัติอยู่ที่ไหน? ภัยพิบัติก็คือภัยพิบัติใจ เรา รู้จริงรู้เท่าแล้วยึดอยู่กับมัน

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจมันมีสติปัญญาขึ้นมา มันรู้เท่ากับชีวิตแล้ว ชีวิตมันคืออะไร? ชีวิตนี้มาจากไหน? ชีวิตนี้ต้องทุกข์ยากกันไปอย่างนี้ตลอดไปใช่ไหม? มันวางแผนเลยนะ วางหมดคืออะไร? วางหมดคือคนเราเกิดมามันต้องมีปัจจัย ๔ มีอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย นี่ชีวิตขาดสิ่งนี้ไม่ได้ เราก็หาสิ่งนี้ไว้ดำรงชีวิต ชีวิตนี้ขาดปัจจัย ๔ ไม่ได้ มันรู้ว่าชีวิตต้องใช้แค่

ปัจจัย ๔ ถ้าปัจจัย ๔ สมบูรณ์แล้วจบ ถ้าจบ ชีวิตนี้ไม่เป็นเหยื่อของใคร ไม่ตกไปกระแสนของใคร เราดูแลใจใจ ใจมันเข้าใจจบแล้วใจ ถ้ามันทำลายหมดแล้วนะ ชีวิตนี้มันก็รักษาชีวิตไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรม อีก ๔๕ ปี นั่นคือพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่นะ ถ้าพระอรหันต์เขาทำลายหมดแล้วเขาจะไม่มีสิ่งใดเลย คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปีที่สอนพวกเรานี้มันมาจากไหนล่ะ? ถ้าชีวิตนี้ ถ้ามันทำลายอวิชา ทำลายความไม่รู้ ทำลายต่างๆ จนสิ้นกระบวนการของมันไปแล้วนะ สิ่งที่เหลือคือธรรมชาติ ถ้าสิ่งที่เหลือคือธรรมชาติ มันไม่มีภัยพิบัติ ไม่มีสิ่งใดที่จะไปเขย่าหัวใจดวงนี้ให้สั่นไหว

นี่โลกนี้เป็นแบบนี้ อยู่กับโลกโดยเข้าใจโลก เห็นใหม่ วางไว้ตามความเป็นจริง อยู่กับมัน อยู่กับมันนะ ไม่ตื่นเต้นไปกับอะไรทั้งสิ้น มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ นี่ใจเขาบอกว่ามันเป็น เช่นนี้เอง มันเป็นธรรมชาติต่อเมื่อใจมันสิ้นกิเลส ถ้าใจสิ้นกิเลสจะมีมุมมองอย่างนั้น แต่คนที่ยังมีกิเลสอยู่ มองอย่างนั้นไม่ได้เด็ดขาด! ไม่ได้เพราะมันมีตัณหาความทะยานอยาก มันมีตัณหา เพราะอะไร? เพราะมุมมอง ตัณหาคือความบกพร่อง ความพร่องอยู่ พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ มันต้องการเติมเต็มมันตลอด

ฉะนั้น คนที่มันขาดตกบกพร่อง มันจะมองอย่างอื่นเป็นความเต็มได้ไหม? เป็นไปไม่ได้ ที่นี้เพียงแต่ว่าจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพูดไป ฟังธรรมแล้วก็บอกว่ามันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้นเอง เป็นเช่นนั้นเอง โดยความปลอบใจกัน เป็นเช่นนั้นเอง โดยความปลุกปลอบใจกัน แต่ถ้ามันเป็นจริงนะมันไม่เป็นเช่นนั้นเอง ต่างอันต่างจริง ภัยพิบัติมันก็เป็นจริงๆ ของมันอย่างนั้นแหละ ใจของเราก็จริงอยู่อย่างนี้ ความจริงกับความจริงมันไม่มีการขบกัน ความจริงกับความจริงมันไม่มีการทับซ้อนกัน ความจริงกับความจริงมันอยู่ด้วยกัน แล้วมันไม่เกี่ยวเนื่องกัน

ถ้าความจริง นี่ใจบอกธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ..ธรรมะเป็นธรรมชาติ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสอนพวกทารก ทารกคือบริษัท ๔ แล้วก็บอกว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้น คือปลอบใจไว้ เหมือนเด็กใจ มันเป็นอย่างนั้นเอง รถมันน้ำมันหมด ไม่ต้องร้องไห้ ไปซื้อน้ำมันมาเติมเติวกี่ไปได้ ถ้ารถมันน้ำมันหมด เด็กมันก็ตีโพยตีพายใช่ไหม? เวลาพ่อแม่บอกว่า “ไม่เป็นไร เดี๋ยวซื้อน้ำมันมาเติม มันเป็นอย่างนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้นเอง” แต่ต้องปลุกปลอบกันให้เด็กมันรู้ว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง

แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่เขาไม่พูด! เขาอยู่ในหัวอก มันเป็นอย่างนั้นเพราะมันรู้จริงอย่างนั้น มัน เป็นความจริงอย่างนั้น นี่ธรรมะที่มันเป็นธรรมชาติ ถ้าบอกธรรมะเป็นธรรมชาติ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับทารก พูดกับเด็กๆ ถ้าพูดกับเด็กๆ ถ้าธรรมะเป็นเช่นนั้นเอง นี่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ การเกิดการตายก็เป็นธรรมชาติ กิเลสก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งนะ กุศล อกุศล อกุศลก็เป็นธรรมอันหนึ่ง ความชั่วก็เป็นธรรมอันหนึ่ง ธรรมฝ่ายชั่ว ความจริงก็เป็นธรรม อันหนึ่ง ธรรมมันมี ๒ ฝ่าย ดีและชั่ว บวกหรือลบ คำหรือขาว แต่ถ้าทำถึงที่สุดแล้วละ? ถ้า ธรรมะเป็นเช่นนั้นเองก็เป็นอย่างนั้นไง แต่ถ้ารู้จริงขึ้นมา เห็นไหม

นี่ถ้าเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ เราก็คงไหลไปตามโลก ไหลไปทุกๆ อย่าง แต่ถ้าเรามีหลักมี เกณฑ์นะ เราจะรักษาใจของเรา นี่ธรรมมันเป็นแบบนี้ ถ้าธรรมเป็นแบบนี้ละ กว่าจะเป็นแบบนี้ ได้เราก็คงต้องฝึกฝน อบรมรักษาของเรา พออบรมรักษาของเรา บ่มเพาะ มันรู้มันเห็นแล้วมันทิ้ง ทิ้งเพราะอะไร? สิ่งของมันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องมันทิ้งของมัน พอทิ้งของมันใจมันจะเป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา นี่มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง สันทิฏฐิโก เป็นอกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไปขนาดไหน ครูบาอาจารย์ของเราจะ ล่วงไปแล้วขนาดไหน ถ้าเรารู้ เห็นไหม นี่อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมา ดูธรรม เรียกร้องหัวใจของเราให้มันเข้าใจ เรียกร้องหัวใจของเราให้มันดูธรรม นี่ธรรมะมีอยู่โดย ดั้งเดิม แต่หัวใจมันโง่ กลัวไปหมด กลัวภัยพิบัติ แต่ไม่กลัวถึงกิเลสตัดหาความทะยานอยากขี้อ นี่ไง แต่ถ้ามันพิจารณาของมันถึงที่สุดแล้ว นี่ไงเรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม เรียกร้องหัวใจ ดวงนี้ให้เห็นกิเลส สลัดกิเลส มันรู้มันเห็นของมัน สิ้นกระบวนการของมัน มันจบสิ้นของมัน เห็นไหม จบสิ้นที่นี่

ฉะนั้น สิ่งใดที่เป็นวัตถุมันแปรสภาพของมัน แต่จิตใจที่มันเป็นนามธรรม ไม่มีสิ่งใดมี อำนาจเหนือมัน อันนี้ต่างหากที่มันเป็นความสุขแท้ มันเป็นวิมุตติสุขที่อยู่ในหัวใจของเรา ที่ทุกข์ ร้อนอยู่นี่ ที่เรากลัวกันอยู่นี่ นี่เราอยู่กับโลกนะ อยู่ที่เวรที่กรรม ถ้าเวรกรรมของเราจะพลัด พรากจากสิ่งนั้น เราจะหลบเลี่ยงจากสิ่งนั้น เราจะไม่เผชิญสิ่งนั้น แต่ถ้าเรามีเวรมีกรรมที่มันจะ ถึง สิ่งนั้นเป็นเรื่องของเวรกรรม มันก็ต้องถึงเวลานั้น

นี่เรามีสติปัญญาของเรา ไม่ต้องตื่นเดินไปกับมัน มีสติปัญญาดูแลรักษาชีวิตของเรา ชีวิต ของเรา รักษาชีวิตของเราให้ถึงที่สุด ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด วันใดถ้าเราสิ้นชีวิตไป นั่น

หมดจากชีวิตนี้ แล้วเราจะไม่มีโอกาสได้มาศึกษา เราไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติด้วย ปัจจุบันนี้มี
โอกาสเราต้องชวนชาย ทำประโยชน์เพื่อเรา เอวัง